

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenként keddén, szombán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ötvenéves példányokért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint azelőtt több belső hirdetésnek, alku szerinti a legolcsóbb árért.

Nyilt-tér.*) A H.-Nánás f. év s hó 24-én tartott táncmulatság alkalmával, „botrányosnak jelzett” eljárásomért mind a megsértett Lux Imre urnak, mind a háli közönségnek elégtételül a nyilvánosság előtt úgy a nevezett urnak, mint a jelen volt közönségnek hibás eljárásomért bocsánatát kérem.

Szentgyörgyi Imre, fitaúró. E rovat alatt közöltékért bekládó a felelős.

Kiadó föld. Az Ebesen, a „vérvölgy”-ben, 17 és fél nyílás föld egy vagy több évre használatra kiadó. Értekezhetni szent-anna-utca 2539 sz. a.

Háziaszonyoknak. Legalább négy kilo megrendelésnél küldök utánvét mellett bérmentve és vámentesen legnömabb cuba kávé t kilóját 1 forint 85 kr-ival.

R. Maiti, Triestben.

Umrath és Társa Prágában GAZDASÁGI GÉPÉGYÁRSÓK. Használjon a szilárd készletet, nagy munkaképességet, könnyű járást és tiszta csépléssel legelőnyösebben ismert, kerekén járó és kereten álló.

RISER MIKLÓS. Nevelő-intézetben a reám bízott növendékek általában s főleg a leg-ünnemesebb feltételekben részesülnek s a legszerezteteljesebben ápoltanak.

ISKOLAI ÉRTESÍTÉS. Nyilvános polgári és kereskedelmi iskolám és nevelő-intézetemben Budapest, Károly körút 22. számán, a 27-ik iskola-épületben, szeptember 1-én veszi kezdetét. A növendékek felvétele augusztus 20-tól naponta délelőtt 8-12-ig és délután 3-5 óráig eszközölhető.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve Egy évre 10 frt. Negyed évre 3 frt 50 kr. Fél évre 5. Egyes szám — 5. Előfizetési pénz s minden közlemény: 10-15-ig, VECSEY-ház, földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.

A könnyebb testek mindig fentebb lebegnek. Debreczen szept. 30.

Azt mondják, hogy az ember isten által való rokonságnál fogva uralkodik a világ fölött. Uralkodik igen, a mennyiben a természeti erőket saját használatára, saját dicsőségére igyekszik kizsákmányolni annyira, hogy az általa előállított gyarló másolat talán azon erőknél semmülködi eredményével is versenyez.

A gyarló másolatot reprodukáló ember értelemszerűen a nyomás törvényét vitte legnagyobb tökélyre úgy a gazdasági, mint a politikai életben. A természetben a legnagyobb súlyt bíró testek legalantabb fekszenek, mert a nehézkedést már lényegükük fogva leghatalmasabb ellenállással bírják leküzdeni.

A természeti erők szabályos vagy szabálytalan találkozásából származik az a föld kisebb-nagyobb természetű, és utóbbi a népek mint legnagyobb súlyt bíró alapnak jönléte természetükről szolgál. Azonban a természeti erők bármily kedvező irányban tevékenykednek, ha a népek sem meköze, sem tehetségük nincs ezen erők hasznosítására, hasznosítására, azok a világosok isten és világ előtt, kik akár természetvédelvi hullámaitól bányáztatva, akár a szemtelen ünérdek ördögétől korlátoztatva igyekeznek elvonni a néptől az állami-életi eszközöket, a velőkjáró munkaképességet.

Használjon a szilárd készletet, nagy munkaképességet, könnyű járást és tiszta csépléssel legelőnyösebben ismert, kerekén járó és kereten álló.

Hasznok csaknem minden vidéke omlott ez idén isten áldásában. A földmíves szomorú aratása után nem tudja, hogy az adóterhek magot, melyet faramalmas munkája oly szükmarkulag juttatott, a jövő reményének veasse-áldozatul hűden heverő oltárára, a földre? vagy saját családi szükségének ezerfejlé hűrségét igyekezzék vele csillapítani? Mit e kérdések fölött összevont szemmel nézünk, bíralgat, egyeztet s már-már az első kérdésnek óhajt eleget tenni, s az állam nevében a magyar kormány nem halványuló dicsőségére jön az adóterhek hajtó, ez kérelhetetlen, mint a rohanó árvis, elcsépi a mit talál. Előzeteseti az utolsó falatot, az utolsó szeményt is. Midőn a kifosztott család kétségbe esve áll üres kamrája fölött, az adóterhek hajtó diadalt sugárzó arca tekint a bülségeit járó jutalom elvárására felé. S most a szegény földműves kénytelen saját tőkealapjára támaszkodni a földre szegve, kezét összekucsolva zárta a király Richelieu visszatérte; de hiába keresünk nyomáiban az igazságoknak csak legkisebb nyomait is, mely bennünket feljogosít, hogy hibáit, a szenvedély rohama által mentessük. Ó kárhoztatja magát hideg vérell, mondá egykor Duacos a királyról s most ismét magunk előtt látjuk őt.

Franczia-magyar barátság. Az Arrogante ünnepély alkalmából körünkben időzt franczia bizottság távozásaokor következő levelet intézte a lapok szerkesztőjéhez. „Budapest, 1879. aug. 26. Szerkesztő ur!

A nők hatalma. Regényes korrajz. Voltairenek igaza van — mondá rég — Te szaladsz a helyet, hogy mennél. — Oh, én futni fogok. — Szabad? A már felemelt kéz készült kinyitni az ajtót. — Ugy nézzsz ki mint egy 33 vagy 34 éves nő! — Mint egy 24 éves Sire! — Szabad? A herceg megnyitá az ajtót. — Richelieu! Richelieu! Kiáltá a király, utána rohanván. De Richelieu kívül volt a király hangja kiterjedésének körén. Lassan tért vissza a király helyére. Bár megdöbbent azzal, hogy óhaját, melyet az előző herceg kétsége folytán kimondása felelősen némi keserűséget éreztet gyöngéséget foglalt magának: „En nem annyira azt mondá magának: En nem vagyok képes, hogy valamit fogjak, sem az, hogy valamit akarjak. Szemem mozdulást mérni, mert az így kifosztott népfia még nem elég rabja a modern szokásoknak, hogy kivégezze magát, haem vár, türelmesen vár egészen az éhenhalásig.

Mély sajnálattal hagyjuk el Magyarországot; mert távol hazánktól az önk följött Franciaországunk szívére éreztük megdobbani.

Az édes igazságnak, melyeknek, mióta az önk följött léptünk, részesei voltunk, szívünkre hatottak s be vannak oda rétre elűrheltentel. El fogjuk bessenli, le fogjuk írni, mit e nemes nép körében, e szép országban láttunk; s azok, kik nálunk még nem ismerik eléggé a magyar népet és földet, általunk majd megismerik azt bessenli.

Nem akarunk társzni köszönetünk nyilvánítása nélkül; a vitéz Túr tábornok elaklote alatti bizottság tagjainak, kik a francia tengereszek javára a testvéries jólelkőség és méltó kigondolást; a kitűnő tisztviselőknek, kiknek részéről szerencsén volt anyai udvariaságban részesei; e nemes és szíves népnek, mely bennünk a francia nevet tisztelte meg; ezen, annyira disztignált sajtónak, mely oly ékesszállal mondot nekünk hozottisten, és a mely kimeríthetetlen jóakarátában utazásunk eseményeit annyira egyhangu rokonszenvvel beszélte el; mind azon művészeknek, kik tehetségükkel oly hatalmasan járultak hozzá az ünnepély sikeréhez, mely szerencsétlen honfitársaink javára adatot.

Kérjük szerkesztő ur lapjának közvetítését barátai bucsuk átgyújtására mindazoknak, kikől fájdalommal bucsuztak el. Fogadják ezért köszönetünket és mély rokonszenvünk nyíltánítását. — A francia bizottság küldöttei.

BUDAPESTI HIREK. — Eljegyzés. K. a. a. Iró b. a. „Pesti Napló” fűmunkatársa a napokban eljegyezte Lónyay Albert volt ugosomageyi főispán lona leányát. — A Rókus körházban a betegek ápolására u. n. „szürke nének” fogadtak fel. — A petróleum-lámpa áldozata lett közelebb egy pinózerón, ki a lámpát újra meg akarta tölteni, s e művelete közben ruhája meggyulladt. A körházban felszál halálos beteg. — A Dunából egy 6 hónaposnak látású gyermek hulláját fogták ki. Bizonyosan szirtelen anyja dobta a vízbe. — Renc lovardájában az első előadás a közönség óriási részlete mellett tartatott meg. Mintegy 5 ezereen voltak jelen, sának pedig jegyét sem kaptak. Az ügyes mutatványok rendkívüli tetszést arattak.

Debreczen, sept. 2. A presbyteri kérdés békés utoni megoldására néve, csakugyan tetteit kísérlet, a mennyiben püspök ur ó nagysága a többségből egy pár egyent magához hívatván, ezeknek tudomására hozta, hogy a mostani presbyterium csakis úgy lesz hajlandó a békeségre, ha a leendő presbyteriumnak fele ő belőlük fog kitelni; általában pedig személyekhez óhajtanak kötni a kibékülést. Körülbelül ez az értelem a lefolyt beszélgetésnek; dicsőrelt kell felismertünk, — hogy a püspök ur est nem mint a maga, hanem mint a mások véleményét adta elő, meg is várja külsőben a protestáns világ egy prótestáns püspököt, hogy a szabad választás rovására ilyen véleményt sem tükön, sem nyíltan nem táplál.

Első esetnek tartjuk, hogy a kisebbség diktálja a feltételeket a többségnek; mit gondol az a kisebbség, hogy az ilyenek nem lesz visszaható ereje és következménye? — Az a kisebbség, mely ilyen áron akar bekülni, annak idejében azt vágta a többség szeme köré, hogy néhány ember készítsen el a presbyteri névsort, az a választókra rá erőszakolta, és most az maga akarja, hogy 3 vagy 4 ember ő velük megállapítván egy névsort, az erőszakolták rá a választókra; — igazán ez intelligens osztályhoz való

gemet nem ugyanazon mértékkel fognak megmérni, mint mások megméretnek. . . Nem . . . az a kisebbség, mely ilyen áron akar bekülni, annak idejében azt vágta a többség szeme köré, hogy néhány ember készítsen el a presbyteri névsort, az a választókra rá erőszakolta, és most az maga akarja, hogy 3 vagy 4 ember ő velük megállapítván egy névsort, az erőszakolták rá a választókra; — igazán ez intelligens osztályhoz való

latlanul a földre szegve, kezét összekucsolva zárta a király Richelieu visszatérte; de hiába keresünk nyomáiban az igazságoknak csak legkisebb nyomait is, mely bennünket feljogosít, hogy hibáit, a szenvedély rohama által mentessük. Ó kárhoztatja magát hideg vérell, mondá egykor Duacos a királyról s most ismét magunk előtt látjuk őt.

— Voltairenek igaza van — mondá rég — Te szaladsz a helyet, hogy mennél. — Oh, én futni fogok. — Szabad? A már felemelt kéz készült kinyitni az ajtót. — Ugy nézzsz ki mint egy 33 vagy 34 éves nő! — Mint egy 24 éves Sire! — Szabad? A herceg megnyitá az ajtót. — Richelieu! Richelieu! Kiáltá a király, utána rohanván. De Richelieu kívül volt a király hangja kiterjedésének körén. Lassan tért vissza a király helyére. Bár megdöbbent azzal, hogy óhaját, melyet az előző herceg kétsége folytán kimondása felelősen némi keserűséget éreztet gyöngéséget foglalt magának: „En nem annyira azt mondá magának: En nem vagyok képes, hogy valamit fogjak, sem az, hogy valamit akarjak. Szemem mozdulást mérni, mert az így kifosztott népfia még nem elég rabja a modern szokásoknak, hogy kivégezze magát, haem vár, türelmesen vár egészen az éhenhalásig.

gondolkodás mód, mely egyenesen oda ezelő, hogy a választók fosztassanak meg szabad választási jogaikától.

Hát az ilyen békés uton való kiegyezést helyezte volna kiállításba a püspök ur, midőn a superintendenciális közgyűlésben csaknem garantírozta a békés elintézet? nem hisszük, bességéből az tűnt ki, hogy nagy benne a hit, és a jóakarat, csak a mellette már feltoronyosult áramlatot nem ósmeri, pedig az áramlat sodor, s mentől későbbben retetik neki gát, annál erősebben, és rombolóbban sodor.

Hiba volna a néplől, ha az intelligenciát kizárná a maga köréből, vagyis attól magát elkülönöznél, de nagyon természetesnek sőt szükségesnek tartjuk, hogy az intelligencia értelemiségénél fogva vezérszerepet játsszan, de itt újra eszünkbe jut püspök ur ó nagyságának egy presbyteriális gyűlésben tett azon nyilatkozata, hogy ha az intelligencia vezérszerepet akar vinni, viselje egy magát, hogy arra a szerepre érdemesen legyen, már most az olyan intelligencia, mely a mások véleményét nemcsak hogy figyelembe nem veszi, hanem azt minden tőle kitelhető erővel üldözi, — az olyan intelligencia, mely mindig csak a jogok eltiprásán töri fejét, az olyan intelligencia, a maga céljai elérésénél az eszközökben nem válogat, az olyan intelligencia, mely maga is pár ember által vakon hagyja magát vezetni: a népek vezére nem lehet, egy századal ezelőtt igen, de ma már nem.

Nem mondjuk mi, hogy a debreczeni összes intelligencia ezen méret alá esik, vannak benne tiszteletteljes kivételek, s ha bár nem vagyunk is minden tekintetben velők egy véleményben, de azért felvilágosodottságukból folyó önálló gondolkodásukért, meggyőződésük kimondásáért s az ellenvélemény és meggyőződés tüstelenen tartásáért soha sem tagadjuk meg tőlük elismerésünket, ezek vezérszerepre lennének hívatva, hanem azokat meg saját vérmesebbjei szorítják a közgy nagy hátrányára hátrébe.

Sokan vannak, kiket a zavaros tart a felcsinzen, kik a semmisségbe pottyannának a helyet békélábra helyzetnek Debreczen város polgársága, abból magyarázható meg Debreczenben a politikai pártoknak oly éles ellenléte, és surlódása, ebből magyarázható meg a presbyteri kérdések békés utoni meg oldatása; hiába nem minden ember és állat szereti a tiszta kristály vizet, és bizony a krokodil is a Nilus moosáryában nő fel oly nagygyá. A társadalom betegségekhez tartozik, mikor zavarosba halászó emberek felszínre vergődhetnek, de mihelyt a társadalom betegségből ocsudni kezd, az ilyenek róla önmaguktól le hullanak; most különösen Magyarországon a társadalmi betegség nagyban uralkodik, — de mert a magyar nép kezdi felismerni a maga embereit, — ezt jó jelnek vesszük a gyógyulásra.

Mi szembem a mostani presbiterium vezér férőiraival, a békés megoldáshoz legkisebb reményt sem kellőtünk, s ügyünknek, az egyházmegye mellőzésével a superintendencia előbevitelét, s onnan ismét az egyházmegye előzésével az egyházi visszaküldését, a presbiterium élete kis időre meghosszabbításának tulajdonítottuk.

Elvárjuk a legközelebbi vasárnap tartandó egyháztanákos ülés határozatát, cselekedésünket jörfőre ahoz intézendők, reménylünk.

(kötőméseket); de csak azért, mert véleménye szerint őt jobban eslnkedhetek volna, ha a világot, maga utjára hagyják a maguk is a foglyamot követők volna. — Ő üldözte a nem katholicusokat, de nem hitok miatt, mely ismeretlen volt előtte; hanem azért, mert oly kérdéseket kezdeményeztek, melyeket ő a feleldéknység éjjelibe akart szücszteni. — Ennélfogva a király, gyakran azon ponton volt, hogy üldöztét katholicusból, istentagadó legyen. De mint gyenge s nem is igen ószinte keresztény, — úgy hitetlennek is gyenge volt s az ily benső küzdelemnél, mindig a régi szendérgésbe esett vissza. Csak a keserű leharthatból maradt fel részére, a kiállott zivatrból. Így történt azon esztén is, midőn ngyen lelksimeretes szolgáját várta és kegyhölgyére várakozott, ki őt már régóta nem herítették, hanem csak régi szokásból volt részére népközlözetlen. Pompadőr asszony, látható örömmel fogadta Richelieu tudósítását; mert arra már elkészülte volt, hogy végzetésbe ehatározottsággal belenyugszik.

Mind a ketten, a herceg és az ögróné, amár mint már jeleztek, az utóbbi az első iránt különféle kedvezményekkel viseltetett volt — sohasem voltak ószinte barátok. Mialatt őket a király kegye végett felteknység egymástól külön választá, ugyanazon

hogy a püspök ur ó nagysága az ügyet ren des kerékragásába fogja vissza zökkeneni.

Politikaiszemle.

A lefolyt héten a lapok hírei ismét élénkült kezdettek. Mindenek előtt újra panaszkodnak a bűnbak Törökország ellen, hol a görög-török határigazgatási bizottság munkálatai ismét megakadtak Sarfet pasa kiránságára, ki ezen halogatást azzal mentegeti, hogy saukésége van anyag gyűjtésére.

Szerbiában és Romániában a zsidókétdés elintézése is sok akadályokra talál. Akár hogy akarja is a kormány a zsidók egyenjogúsítását, de ezt szem a szerb a román nép, sem pedig a képviselőtestületek nem kíránják. — Így meg a Muszkaország és Románia közti függőben levő Arab Tábá vára, hová tartózánsanak kérdése sinos elintézés. Muszkaország ezíránt a hatalmának egy javaslatot adott be, de ezek azt elfogadhatatlannak találák és most azt várják, hogy Ausztria adjon be egy javaslatot esen tárgyban.

Olaszországban nagy szenzációt és visszataszítás: kellett Haymerle báró, a római követség, osztrák lőbörkari ezredes „restitucio”, csimű könyve, mely azt állítja, hogy az olasz kormány alattomban sújtja az „Italia irredenta” igatásait. Maffei gróf e tárgyban Robilant gy. bécsi követség egy jogykétdés intézett, melyben tiltakozik az említett Haymerle követség Olaszország ellen felhozott gyanusítások ellep, és kijelenti, hogy Olaszország égen nem gond oldozza, ha Ausztria Mitrovicát és Novi-Bazárt megszállja is. — Cripoti lapja a „Riforma” pedig neheztelést fejez ki a felet, hogy Haymerle ezredes, kit Olaszországban oly szívesen fogadtak, most ezen szíveséget azzal hálálja meg, hogy az olasz kormány igazgatósá Ausztria ellen gyanusítja és vádolja. A „Riforma” cikkeit azzal végzi, hogy azt mondá ezelőtt pár héttel: „késüljünk!” most ezen intését ismétli és azt teszi hozzá, hogy Ausztria éppen azon hatalom, mely Olaszországgal össze akar veszni és ezen hatalmat támadási szándékkal gyanusítja.

Nem rég ezen hír merült fel, hogy Cai-rol Bismarckkal találkozik azri. Esen hirt most az olasz lapok leghatározottabban meg hazudtolják.

A bonapartistikus „Jenne Garde” hirlap ellen a francia kormány sajtóért indított egy ezen lapban hozott költeményért, melyben a miniszterek erősen meg vannak támadva. Gresley hadügyet ebben isznak, Sany sikkesztőknek, Ferry ostobának, Lepéret bágyaruknak, Wadingtont együgyűnek nevezis mindnyájukat tolvajokhoz hasonlítja, azt is mondja, hogy egyik olyan alválo mint a másik.

Anglia hadjárata a zulus ellen befejezte, de egy létszik, mintha nem engednének meg neki, hogy babérián nyugodjék. Egy részről Marokkóba nagy ágyakat keldött és ott Muley Hasszán szultánt pártolja a felkelők és felkelést szító spanyolok ellen és híhetelég Egyiptomban is belő kell avatkoznia az új bonnyoldásokba, melyek oka János abesszinai királynak Egyiptom ellen intézett támadása.

Most az abesszinai hadsereg élén Ras Tezlál áll és ezen seregen 80,000 emberre teszik, s így az legalább is három annyi, mint a mennyit az egyiptomi khadire kiállíthat. Ez utóbbi seregét Nuser pasa parancsnokolja. Ha azonban János királyal az alkaludozások nem sikerülnek, akkor Gordon fogná Nuser pasától átvenni az egyiptomi hadsereg felett a parancsnokságot.

VIDÉKI HIREK. — Vámbéry Armin híres orientálistánk közelebb Nagy-Kaniszán felolvasást tartott. — József főherceg most Püspök-Ladányban időzik. E hó 10-kén Nagyvá-

erdei köttötte őket ismét össze. A herceg jól tudja, hogy ha az ögróné komolyan akarja, sikerülhetne neki annak jóindulatát tőle elrabolni, és Pompadőr asszony is belátja, hogy Richelieunak nem lenne lehetetlen, egy kegyhölgyet megbuktatnia, ki csak szokásból türetett meg. De az, mi leginkább nyugtalanítá őt, 40 éves kora, épen székeségében birtok részére vetélytársra gyámolítását. „Ha elhagyja a király az ögrónét”, gondola Richelieu — s csakhamar más fiatalabb kedvenczel helyettesítend őt, ki hozám, talán még kevésbé lesz hajlandó. Ennélfogva érdekelt volt a táboragnak, hogy a királynak igazolt barátságát az ögrónéhoz fenntartsa. A király barátságát egyenlő volt vele, a király kegyhölgye ellenben csakhamar felsé taszította őt.

Richelieu tehát már első megjelenésekor igyekezett tudósítását a legnagyobb kímélettel közölni; anynyivalantább, mert emlékezett, hogy Machault ur, három évvel előbb kegyet resztelt, mert egy hasonló alkalommal, magát igen gyöngédelennül viselte volt. Az ögróné a közzémettel fogadta a gyámolítás, melyet a herceg fölajánlott.

Meggyeztek, hogy szenvedéleges állást vesznek, felidő jeleneteket kerülnek, és türelmes-n bevárják, míg a király unalma megváltozand. Az unalom meg is tette hatását. (Folyt. köv.)

